

perfil

Llicenciat en ciències matemàtiques i en ciències químiques, Joaquim Gelabertó i Rissech (Llagostera, 1926) va exercir el seu magisteri per tota la península fins que es va jubilar l'any 1991 a l'Institut Santiago Sobrequés de Girona. Als 65 anys va iniciar el seu currículum d'investigador i encara col·labora com a assessor amb un grup de recerca del Departament d'Informàtica i Matemàtica Aplicada de la Universitat de Girona. La seva trajectòria acadèmica va ser reconeguda l'any 2006 amb un homenatge a la UdG.

Joaquim Gelabertó, *la modèstia d'un home savi*

JOAN VENTURA > TEXT

JORDI SOLER > FOTOS

Joaquim Gelabertó és un home discret i savi que passa els hiverns a Girona, i els estius, a Pineda de Mar. Amb una intel·ligència innata, Gelabertó va aixecar el vol a la postguerra gràcies al seu esforç personal i al sacrifici de la seva família perquè el fill únic pogués estudiar. El cinquè, el sisè i el setè de batxillerat els va estudiar pel seu compte, perquè no tenia diners per anar a Girona. Era disciplinat, estudiava de 9 a 1 i de 3 a 7, i els dissabtes a la tarda i els diumenges al matí treballava de barber per pagar-se els llibres. Com més difícil era la matèria, més li agradava. Va acabar el batxillerat el 1944 amb premi extraordinari. Dos anys més tard, va tenir un contracte seriós quan un feixista local el va amenaçar de fer-lo expulsar de la carrera de matemàtiques per haver-se negat a parlar en castellà en un homenatge a la vellesa.

El premi del batxillerat li va permetre obtenir una beca per estudiar a la Universitat de Barcelona (UB). Des de l'any 1945 fins al 1949, en què es va llicenciar, va estudiar gràcies a les beques i fent classes particulars de matemàtiques

a estudiants d'enginyeria i arquitectura. Sortint de la UB, va ensenyar matemàtiques al Col·legi dels Jesuïtes de Sarrià i als Escolapis del carrer Balmes, però Gelabertó aspirava a ser professor oficial i no va parar fins aconseguir-ho.

En aquella època, durant molts anys no es van convocar oposicions perquè les places disponibles es reservaven als excombatents. Davant aquesta situació un amic el va engrescar a fer químiques, amb la promesa de donar-li feina en un laboratori familiar. Quan es va llicenciar, l'amic s'havia hagut de vendre la seva part del negoci i el germà i propietari li va dir que no el necessitaven per a res, perquè fer investigació era perdre el temps. El 1956 va haver d'emprendre el camí de l'exili interior, a causa de la intimidació que va rebre de la patronal del sector químic per la defensa que feia, com a químic, dels drets dels químics, tècnics i treballadors. El van amenaçar de denunciar-lo per element subversiu si es quedava a Catalunya.

Es defineix com un funcionari dedicat a l'educació del jovent i a servir la col·lectivitat amb un sou suficient per anar vivint

Número 1 de la promoció

Va tornar a ensenyar matemàtiques. S'havien creat nous instituts i es van fer oposicions restringides a pertot, menys a Catalunya. Va acabar a Laguardia (Àlaba), on va conèixer la seva dona, María Carmen. Encara interí, va anar a Vilagarcía de Arousa (Salnés, Pontevedra), i quan ja havien passat uns anys i es va voler acostar a Catalunya va acabar a Benicarló (Baix Maestrat). Finalment, el 1965 es van convocar oposicions lliures a càtedra, s'hi va presentar i va treure el número 1 de la promoció de tot l'Estat. Gelabertó explica divertit que li van proposar una plaça molt cobejada en un institut pilot de Madrid i que quan va triar Calella (Maresme) des del Ministeri d'Educació ho van interpretar com una manifestació de separatisme.

Volia anar a Calella per estar més a prop de Barcelona i de la Universitat, i també de Llagostera, on vivia la seva mare, que aviat va quedar vídua. El van nomenar director, encara no sap si per fer-li una gràcia o per castigar-lo. Només ho va ser tres anys, perquè no li agradava gens. No obstant això, va fer la seva feina i va posar les bases per a la construcció d'un nou institut. El 1976 va ser amenaçat de trasllat forçós a Ceuta o Melilla per fer la classe de matemàtiques en català com a reacció a la frase d'Adolfo Suárez: «El catalán no sirve para enseñar ciencia». El 1980 es va traslladar a l'Institut Santiago Sobrequés de Girona, on va fer classes fins al 1991.

Gelabertó es defineix com un funcionari dedicat a l'educació del jovent i a servir la col·lectivitat amb un sou suficient per anar vivint. Tot el seu magisteri va estar adreçat a joves de 14 a 18 anys, i no creu que l'alumnat sigui culpable del fracàs escolar; potser ho són alguns alumnes en particular, però no està d'acord que a nois i noies de més de 14 anys se'ls obligui a estudiar quan els aniria molt més bé aprendre un ofici. Pensa que anem cada vegada pitjor, tant en batxillerat com en carreres universitàries. És el seu únic sentiment pessimista: «Hi ha pocs alumnes que tinguin il·lusió. En general, el panorama és dolent, i als joves i als

llicenciats els costa molt i molt trobar feina. I els universitaris, quan arriben a tenir-ne, sol ser amb males condicions i pitjors sous, i després d'una carrera universitària és una fallada, un fracàs del sistema».

Torna a sorgir la reivindicació social: «Ara hi ha més beques, tot i que caldria una política de beques generosa i justa, i que fossin distribuïdes amb racionalitat».

I un apunt més de la seva trajectòria: «Vaig estudiar alemany perquè quan feia batxillerat era durant la Segona Guerra Mundial i ja sabem a favor de qui estava Franco... Qui triava anglès era mal vist. Un motiu pràctic és que llavors l'alemany era el llenguatge científic, com ara ho és l'anglès», llengua que ha après pel seu compte i no acaba de dominar.

Fusió d'imatges

Gelabertó parla il·lusionat de la seva col·laboració a la universitat. Assessora un grup de recerca de la UdG que estudia les imatges mèdiques: com es relacionen, com es poden examinar... Analitzen les imatges i hi descobreixen els diferents tipus de cèl·lules, si són canceroses o no, etc. També investiguen altres aplicacions que es poden fer amb imatges (la ressonància, el TAC, l'ecografia...). Ara, han passat a l'estudi de la fusió d'imatges.

La tasca de Gelabertó en el grup de recerca té a veure amb el que va aprendre a Barcelona en l'escola de geometria que va fundar el doctor Antoni Torroja. «A mi em tenen més com a geòmetra que no pas per la banda de l'anàlisi. La geometria s'ha perdut molt. Per estudiar imatges i treure'n profit, la geometria és molt més eficient. Els investigadors em pregunten coses i fan servir les meves indicacions. A veure si hi ha un cert retorn a la geometria», reclama amb la seva prudència habitual Joaquim Gelabertó, el qual assegura que en tots els seus anys de professor no va faltar ni un dia a treballar, i que treballar i donar exemple era el seu mètode per dirigir.

Joan Ventura és periodista.

Actualment col·labora amb un grup de recerca de la UdG, on estudien la fusió de les imatges mèdiques